

**Cofnodion Cyfarfod Fforwm Mynediad Lleol Gogledd Eryri
a gynhaliwyd ddydd Llun 4 Rhagfyr 2023 am 5.45 yh
ym Mhlas Tan y Bwlch, Maentwrog**

Presennol - Aelodau: Mr Edwin Noble Mr David Firth
Mr Richard Williams Mr John Gladston
Mr Mark Jones Mr Dafydd Jones
Mr Dafydd Gwyndaf Mr Arthur Davies
Mr Tim Jones Mr Paul Williams
Mrs Maggi Barry

Swyddogion / Siaradwyr: Peter Rutherford (APCE) Simon LI Roberts
Gwyn LI Evans

Croesawodd EN bawb i'r cyfarfod heno.

1. **Ymddiheuriadau:** Mr Robin Parry Cyng Beca Roberts
Mr Connor A Watt Mr Callum Muskett

Manteisiodd PR ar y cyfle i atgoffa'r aelodau'n barchus bod angen ymddiheuriadau os ydynt yn absennol a phe bai aelodau'n colli mwy na 2 gyfarfod heb ymddiheuriadau, yna gallent fforffedu eu haelodaeth o'r Fforwm Mynediad Lleol fel y nodir yn Rheoliadau'r FfMLI.

2. **Cofnodion Blaenorol**

*Dyweddodd AD fod y sillafiad ar gyfer Ffynnon Lloer yn anghywir.
Byddai PR yn nodi hyn yn y cofnodion.*

Cymeradwywyd

3. **Materion yn Codi**

i) **Digwyddiadau ar dir mynediad CGHT**

Dyweddodd PR fod EN wedi codi pwynt diddorol yn ymwneud ag atebolrwydd tîrfeddianwyr pe byddent yn codi tâl am ddefnyddio eu tir mynediad ar gyfer digwyddiadau.

Roedd wedi trafod hyn gyda Swyddogion Mynediad CNC, ac roeddent wedi ymgynghori â'u tîm cyfreithiol ac roeddent wedi cynghori pe bai taliadau'n cael eu codi yna ni allai perchnogion tir ddibynnu ar y Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy am amddiffyniad a'r atebolrwydd gostyngol a roddir ar gyfer nodweddion naturiol naturiol. Roedd cymhwysio taliadau yn golygu y byddai eu hatebolrwydd wedyn yn disgyn i'w Rhwymedigaeth Deiliaid arferol.

Credai ei bod yn bwysig tynnu sylw'r aelodau at hyn. Roedd hefyd wedi crybwyll hyn wrth un tîrfeddiannwr a oedd wedi codi tâl. Yn ddelfrydol dylai pobl drafod hyn gyda'u hyswirwyr.

Ychwanegodd DJ mai trefnwyr digwyddiadau oedd yn codi tâl am gymryd rhan, ac yn sicr y dylent gymryd cyfrifoldeb.

Dyweddod PR eu bod i raddau, ond unrhyw honiadau sylweddol a allai fod yn broblematig pe bai arian yn cael ei gyfnewid.

Dyweddod DJ y bu materion yn ddiweddar gyda digwyddiad torfol yn Ogwen a arweiniodd at ddifrodi waliau a ffensys oherwydd trefniadaeth wael. Yn ei farn ef, roedd hyn wedi'i achosi gan oruchwyliaeth annigonol. Gall niferoedd sylweddol achosi difrod i dir, a chredai y gallai fod hyd at 2000 yn hyn. Roedd hefyd yn amlwg nad oedd gan rai trefeddiannwyr unrhyw wybodaeth flaenorol bod hyn yn digwydd, a oedd yn gwaethygu pethau.

Cydnabu PR hyn ac roedd wedi achosi peth pryder i dirfeddiannwyr. Roeddent wedi cytuno i gwrdd â'r trefnydd, yr FUW a'r YG i drafod hyn cyn gynted â phosibl. 6 mis ynghynt roeddent wedi cyfarfod â'r trefnydd i drafod eu trefniadau ac amlinellu'n glir yr hyn yr oedd y PC a'r YG yn ei ddisgwyl. Roedd yn siomedig bod y materion hyn wedi codi. Os na ellir rhoi sicrwydd ar gyfer trefniadaeth eu digwyddiad ni fyddai unrhyw gefnogaeth i hyn y tro nesaf. Byddent hefyd yn trafod ei leoliad gyda'r YG.

Pwysleisiodd ar wahân i hyn mai dim ond un broblem arall a adroddwyd yn y gogledd eleni a oedd yn ymwneud â pheth parcio gwylwyr/cefnogwyr yn blocio mynedfa ac roedd wedi trafod yr agwedd hon gyda'r trefnydd hwnnw i osgoi hyn ac un yn y de yn ymwneud ag arwyddion chwith.

Roedd hefyd yn bwysig ystyried bod nifer y bobl sy'n cymryd rhan mewn digwyddiadau yn llawer is na'r rhai sy'n cyrchu'r ardal yn gyffredinol ar gyfer cerdded/dringo gan gynnwys Ogwen – ond yn ddiodyn maent yn amlycach o ran niferoedd gwisgo/enwau ac mewn dillad amlwg i'w gweld.

Ychwanegodd y bu digwyddiad cerdded mawr iawn arall (Bangor i Nant Ffrancon - Betws-y-coed drwy Ogwen y gofynnwyd amdano'n ddiweddar gan elusen fawr, ond roedd yr YG a'r PC ill dau wedi gofyn i hyn gael ei addasu.

Er nad oes gan y PC unrhyw bwerau i atal pobl rhag cael mynediad cyfreithlon i gefn gwlad rydym yn gofyn cwestiynau moesegol i'r elusennau hynny sydd bellach yn ystyried digwyddiadau mawr iawn mewn lleoedd fel Ogwen lle mae'n amlwg nad yw'n addas a lle gall fod problemau. Mae'r Wyddfa – Llanberis yn gweld digwyddiadau mawr yn rheolaidd ac yn hylaw ond mewn rhai ardaloedd mae angen i ni drafod ein pryderon gyda'r trefnwyr. Mae digwyddiadau sy'n cael eu rhedeg yn wael yn adlewyrchu'n wael ar y rhai sy'n mynd heibio heb unrhyw faterion / ddigwyddiad. Mae'n ddiddorol nad gweithredwyr masnachol ond elusennau sy'n ceisio gwneud y mwyaf o'u gweithgareddau yn ddiweddar.

Gofynnodd EN a oedd y PC yn rhoi arweiniad ar yr hawliau mynediad sydd ar gael i drefnwyr.

Dyweddod PR eu bod yn gwneud hyn yn aml mewn trafodaethau gyda'r trefnwyr, felly eu bod yn deall yn iawn bod angen caniatâd o fewn tir mynediad (ac nid Hawliau Tramwy Cyhoeddus) ac nad oedd yn hawl.

Ychwanegodd TJ ei bod yn bwysig bod y negeseuon hynny'n cael eu gwneud yn glir i'r trefnwyr.

4. **Gohebiaeth
Dim**

5. **Traws Eryri – Diweddariad**

Cyflwynodd EN Keiran Foster fel cynrychiolydd Beicio UK a byddai'n rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i ni am lwybr Traws Eryri.

Diolchodd KF i EN am y cyfle i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r aelodau ar y prosiect hwn.

Esboniodd fod hon yn fenter bartneriaeth rhwng y DU a CNC. Roeddent yn awyddus i adfer diwylliant o antur yn hytrach nag unrhyw fath o weithgaredd beicio adrenalín. Beicio oedd un o'r gweithgareddau hamdden awyr agored gwreiddiol a grybwyllwyd yn Adroddiad gwreiddiol Hobhouse¹ – a osododd y cefndir ar gyfer holl Barciau Cenedlaethol y DU.

Mae llawer o lwybrau pellter hir yn troi o amgylch ethos antur ac archwilio'r meysydd hyn ar feic ac yn cael eu cydnabod fel rhai pwysig i lechyd a Lles y genedl fel y crybwyllwyd mewn araith gan Robert Silken AS a gyflwynodd y Bil Parciau Cenedlaethol i'r Senedd yn Disgrifiodd 1945 nhw fel -

“Nid Mesur yn unig yw hwn. Mae'n siarter pobl – yn siarter pobl ar gyfer yr awyr agored.”

Roedd hyn yn arloeseol o ystyried cymaint o bwyslais sydd yna erbyn heddiw ar lechyd a Lles.

Caniataodd Deddf Cefn Gwlad 1968 y defnydd o feiciau ar lwybrau ceffylau a daeth yn hawl gyfreithiol.

Gan weithio ar brosiectau tebyg, maent wedi annog llwybrau i gyffwrdd â chymunedau a all ddarparu cyfleusterau a chaniatáu i rai gael rhywfaint o fudd economaidd - yn nodweddiadol y sector llety. Mae data yn dangos bod gan farchogaeth a beicio dymor ehangach. Soniodd adroddiad Glover 2019 (er ei fod wedi'i dargedu'n benodol at barciau Cenedlaethol Lloegr) fod potensial i ganiatáu ac ehangu mynediad hamdden yng nghefn gwlad ar gyfer beicio a marchogaeth.

O ran Traws Eryri maen nhw, fel Cycling UK, wedi gweithio mewn partneriaeth â Chyfoeth Naturiol Cymru (CNC) sydd â chysylltiadau â phartneriaid posibl eraill i ddatblygu'r llwybr hwn ymhellach. Yn sicr roedd Covid yn gatalydd ac yn gyfle i ystyried cyswllt rhwng y canolfannau llwybrau.

Mae'r diffyg cynnydd ar ddiwygio mynediad yn dilyn trafodaethau'r Grwpiau Diwygio Mynediad (ARAG) wedi profi'n her wirioneddol lle byddai newidiadau syml yn cael eu gwneud i ddeddfwriaeth yn galluogi creu a/neu ychwanegiadau i'r

¹ **Cynigiodd Adroddiad Hobhouse** gan Syr Arthur Hobhouse, a gyhoeddwyd ym mis Gorffennaf 1947 i'r Weinyddiaeth Cynllunio Gwlad a Thref, 52 o ardaloedd cadwraeth yng Nghymru a Lloegr a oedd yn cynnwys yr holl Barciau Cenedlaethol arfaethedig ac Ardaloedd o Harddwch Naturiol Eithriadol. Dilynwyd hyn gan Ddeddf Parciau Cenedlaethol a Mynediad i Gefn Gwlad 1949 a ddarparodd y fframwaith ar gyfer sefydlu pob Parc Cenedlaethol ac AHNE yn y DU. *Mae copi gwreiddiol o'r adroddiad a'r map ar gael i'w gweld yn swyddfeydd y Parc Cenedlaethol.*

rhwydwaith gan ddod â buddion hirdymor sylweddol i ddefnyddwyr ar beth yw Hawliau Tramwy presennol neu mewn rhai achosion tir mynediad CGHT.

Mae rhai wedi llofnodi rhai cytundebau mynediad caniataol ar hyd ei lwybr ond yn gwerthfawrogi bod llawer iawn mwy o waith i'w wneud i wneud gwelliannau pellach. Mae nifer o Orchmynion Addasu Mapiau Diffiniol (GAMD) wedi eu cyflwyno i Gyngor Gwynedd yn seiliedig ar dystiolaeth hanesyddol. Roedd y broses o asesu potensial y llwybr yn canolbwyntio ar ddadansoddiad helaeth o fapiau manwl ac yn cynnwys Hawliau Tramwy presennol, tir CNC, tir yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol a rhwydweithiau presennol.

Mae'r llwybr yn 122 milltir yn cychwyn neu gorffen yng Nghonwy yn y gogledd i Fachynlleth yn y de gyda manau fel Betws-y-coed a chanolfannau llwybrau beicio mynydd eraill fel Penmachno a Choed y Brenin ar hyd y ffordd.

Mae'r rhan fwyaf o'r llwybrau'n defnyddio wynebau gan ddefnyddio cilffyrdd, llwybrau ceffylau a chilffyrdd cyfyngedig a llwybrau coedwig.

Ffactor pwysig arall oedd ei elfen o gynaliadwyedd – mae beicio yn ddiofyn yn golygu 'llai o geir' ac mae'n bodloni'r holl feini prawf ar gyfer syniadau twristiaeth ac economi cynaliadwy.

Maent hefyd wedi edrych ar faterion ehangach megis treftadaeth, hanes a diwylliant ar hyd ei daith a bydd arweinlyfr yn cwmpasu'r elfennau pwysig hyn. Mae fersiwn Cymraeg o'r canllaw ar gyfer y llwybrau hefyd.

Gofynnodd JG a oedd unrhyw elfennau anabl penodol wedi'u cynnwys yn y llwybr hwn.

Dywedodd KF fod yna rannau o'r llwybr a fyddai'n addas ar gyfer cerbydau anabl oddi ar y ffordd megis Trampers neu gadeiriau olwyn hunanyredig. Fe'i cynlluniwyd fel llwybr mynydd glas² yn hytrach na llwybr pob gallu. Mae'r Arweinlyfr yn amlinellu'r graddau ac yn sicr gallai pobl wneud y dewisiadau hynny petaent yn teimlo y gallent ddefnyddio rhai adrannau.

Diolchodd JG i KF am ei esboniad a dywedodd ei fod fel defnyddiwr cadair olwyn ei hun bob amser yn edrych am yr opsiynau lleiaf rhwystrol wrth ystyried llwybrau yng nghefn gwlad a gwnaeth y pwynt mai giatiau oedd y prif broblem yn aml.

Nododd KF eu bod wedi'u cyfyngu mewn rhyw ffordd i ddefnyddio Hawliau Tramwy presennol a chytunwyd weithiau nad oedd y rhwydwaith bob amser yn ddelfrydol o ran ei ddodrefn.

Soniodd PR fod y PC yn bryderus, er eu bod yn cefnogi'r fenter hon ar y cyfan, ei fod eisoes wedi dweud wrth CUK a CNC, o ystyried nad oedd gan rai adrannau hawliau, bod hyn yn broblematig i dirfeddianwyr ac mai'r PC fyddai wedyn yn ysgwyddo. cwynion pan oedd disgwyliadau defnyddwyr yn uwch ar ôl ei lansio a bod dehongliadau gwahanol o gyfreithlondeb ar lawr gwlad. Ni ellir datrys rhai materion cyfreithiol yn gyflym a chydnybuddir bod y ddeddfwriaeth ar gyfer

² Mae gan **Cycling UK** system graddio llwybrau ar gyfer llwybrau beicio oddi ar y ffordd

Gwyrdd - Hawdd a hefyd yn addas ar gyfer dechreuwyr.

Glas - Cymedrol ar gyfer beicwyr canolradd/beicwyr mynydd gyda sgiliau beicio oddi ar y ffordd sylfaenol.

Coch – Anodd i feicwyr mynydd hyfedr gyda sgiliau marchogaeth da oddi ar y ffordd

Du – Defnyddwyr beicio mynydd arbenigol yn defnyddio llwybrau sy'n gofyn llawer yn gorfforol

addasiadau yn araf ac yn gymhleth. Roedd angen cryn ddeialog a chytundeb tiffeddianwyr er mwyn uwchraddio.

Atebodd KF eu bod yn cydnabod y gallai llawer o faterion gymryd cyfnodau hir i'w datrys ond na ddylai atal gweledigaeth y llwybr yn ei gyfanrwydd.

Dywedodd EN ei fod ar ddeall, er bod y llwybr wedi'i lansio'n swyddogol, fod yna adrannau o hyd lle nad oedd hawliau ar gael ond bod dewisiadau amgen eraill.

Dywedodd KF fod dewisiadau amgen eraill, ac y byddai angen rhywfaint o feicio ar y ffyrdd ar gyfer rhannau byrion hyd nes y gellir datrys problemau. Yn nodweddiadol nid oedd modd defnyddio Blaenau Ffestiniog i Benmachno fel hen drac mynydd fel ag y mae.

Gofynnodd DF o ble y daeth y dogfennau ategol hynny a ddefnyddiwyd fel tystiolaeth ac o ble y gallai'r cyhoedd lawrlwytho gwybodaeth am lwybrau.

Dywedodd KF fod hyn yn deillio o hen fapiau. Gellir lawrlwytho mapiau llwybr TEW a'r canllaw oddi ar wefan Cycling UK. Roeddent yn gweithio gyda CNC i greu arwyddion deongliadol a fydd yn cael eu codi mewn rhai lleoliadau allweddol.

Mynegodd PW bryder ei bod yn ymddangos bod partneriaid y prosiect yn eithaf ymroddedig i ddatrys y materion mynediad hynny. Os bydd tiffeddianwr yn herio unrhyw hawliad sut y byddent yn delio â hyn.

Dywedodd KF fod y rhan fwyaf o'r hawliadau hyd yma wedi bod ar dirfeddianwyr mwy gan gynnwys yr YG ac Ystadau'r Goron. Roedd yn gwerthfawrogi y byddai angen cryn ddeialog dros gyfnod o amser i gyflawni hyn.

Ychwanegodd PW, o ran tir yr YG, fod nifer sylweddol o denantiaid a fyddai'n cymhlethu'r broses hon, yn enwedig y cynigion hynny a fyddai'n ymyrryd â rheoli tir a gallai fod yn anodd cytuno arnynt.

Roedd KF yn cydnabod bod yna rannau o dirweddau amaethyddol lle mae honiadau hanesyddol wedi'u gwneud – dewiswyd llawer yn fwriadol er mwyn osgoi'r mathau hyn o broblemau (gan gynnwys unrhyw rai a oedd yn rhedeg drwy iardiau neu eiddo), ond roedd yn dal yn hyderus y gellid goresgyn problemau i'w gwneud. mae hyn yn llwyddiant.

Soniodd DG am Gwm Teigl – Cwm Penmachno – Rhiw Bach. Nid oedd hwn yn llwybr hanesyddol fel yr amlinellwyd ond ei ddealltwriaeth ef oedd bod yr YG wedi gwrthod caniatâd gan eu bod yn ei ystyried yn beryglus er ei fod yn cael ei ddefnyddio gan lawer o gerddwyr.

Atebodd KF ei fod, ar ôl eu hymchwil helaeth, yn fodlon ar y dystiolaeth hanesyddol a gyflwynwyd ganddynt, ond mater i Arolygydd wedyn fyddai penderfynu a oedd yr hawliad yn gyfreithlon ai peidio. Ond roedd tystiolaeth sylweddol hefyd yn y blynyddoedd diwethaf o feicwyr yn defnyddio'r llwybr hwnnw.

Dywedodd DG nad oedd yn cytuno â'r farn hon ac yn ei brofiad ef (a byw yn y lleoliad hwnnw) dim ond yn ddiweddar yr oedd beicwyr wedi dechrau ymddangos.

KF yn nodi tystiolaeth yn seiliedig ar Strava³ o'r gweithgaredd hwn a byddai'n hapus i rannu'r data hwnnw pe bai angen.

Diolchodd EN i KF am ei gyflwyniad

6. Llwybr Arfordir Cymru Gyfan (LIACC) – Diweddariad Rhys Roberts - Swyddog Llwybr Arfordirol GC

Diolchodd RR i'r aelodau am y cyfle i'w diweddarau ar y prosiect hwn ac nid oedd yn gallu bod yn bresennol yn y cyfarfod diwethaf.

Dywedodd wrth yr aelodau ei fod yn gyfrifol am adran Arfordirol Cymru Gyfan o fewn ardal Gwynedd sy'n cyfateb i 185 milltir o lwybr.

O Lanfairfechan (ffin Gwynedd – Cowny) yn y gogledd i Fachynlleth yn y de.

Mae hwn yn cael ei ariannu gan grant yn flynyddol gan Lywodraeth Cymru drwy Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) – cydnabu ei bod yn anodd cynllunio ar gyfer grantiau blynyddol.

Y llynedd roedden nhw wedi bod yn gweithio ar y llwybr arfaethedig trwy stad y Penrhyn ar gyrion Bangor a oedd newydd ddwyn ffrwyth ac wedi cymryd sawl blwyddyn i'w gyflawni. Mae hwn yn llwybr 2.3km ar hyd yr arfordir o fewn eiddo'r stad. Roedd hyn hefyd yn gofyn am waith arwynebu dilynol a oedd yn mynd rhagddo.

Mae angen gwaith cynnal a chadw ychwanegol ac ailosodiadau ar hyd peth o'r llwybr gwreiddiol gan gynnwys rhai o'r gatiâu a'r pontydd cyntaf a osodwyd - roedd hyn yn cymryd llawer o amser ac yn gostus.

Mae rhyw 20 milltir o lwybrau newydd wedi'u creu dros y 12 mlynedd diwethaf ar ôl llawer o drafodaethau gydag amrywiaeth o dirfeddianwyr a thenantiaid i greu Hawliau Tramwy Cyhoeddus newydd.

Roeddent yn cydnabod nad oedd y llwybr weithiau'n agos at yr arfordir mewn rhai ardaloedd ac roeddent yn edrych ar opsiynau amrywiol i wella hyn a byddent yn trafod eu blaenoriaethau gyda CNC yn y dyfodol agos.

Roedd rhai rhannau arfordirol wedi dioddef erydiad arfordirol naturiol sy'n golygu bod yn rhaid iddynt ystyried symud rhai llwybrau ymhellach yn ôl i'r tir mewn rhai lleoliadau. Mae saith safle yn cael eu monitro'n fisol ar hyn o bryd lle gall problemau ymddangos dros nos. Roedd yn rhaid iddynt drafod hyn gyda thirfeddianwyr pan oedd symud llinell dan ystyriaeth. Roedd y mater hwn yn broblematig gan fod yn rhaid iddynt gadw at y broses ddeddfwriaethol arferol a all fod yn feichus. Mae gan PC Penfro system cytundeb treigl yn ôl sy'n gwneud y broses yn haws, ac roeddent yn edrych ar y model hwn.

Mae ganddynt hefyd system cownter, ac roeddent yn fwy na pharod i rannu unrhyw ddyddiad ag aelodau'r Fforwm Mynediad Lleol.

Diolchodd PR i RR am ei holl ymdrechion yn enwedig yn ei gyflawniadau diweddar yn Penrhyn.

³ **Strava** – Ap ffitrwydd a chyfryngau cymdeithasol sydd wedi'i gynllunio ar gyfer rhedwyr a beicwyr i gofnodi eu teithiau

Gofynnodd a fu unrhyw ddiweddariadau neu newidiadau i'r LIACC yn dilyn adolygiad Huw Iranca Davies AC yn 2022 (ar ben-blwydd y LIACC yn 10 oed). Yn ystod yr ymgynghoriad hwnnw roedd Fforymau Mynediad Lleol y PC a Fforwm Mynediad Lleol Arfon Dwyfor – ar y cyd, wedi argymhell mabwysiadu system symud yn ôl ar draws Cymru i wneud y broses hon yn haws.

Yng ngoleuni diffyg cynnydd mewn diwygiadau mynediad roedd yn rhaid iddynt ddefnyddio'r ddeddfwriaeth bresennol a gydnabyddir yn eang gan bawb ei bod yn cymryd llawer o amser, yn ddrud, ac yn fiwrocraidd ac nid oedd yn addas ar gyfer gwneud y broses rowlio nôl hon yn hawdd.

Diolchodd JG i RR a gofynnodd a oedd modd defnyddio'r rhan newydd yn Penrhyn gyda cherbyd tebyg i Tramper y gallai ei fenthyg gan y PC.

Dyweddodd RR unwaith y byddai'r holl waith contractwyr wedi'i gwblhau ei fod yn meddwl y gallai hyn fod yn bosibl. Byddai'n cysylltu â JG unwaith y byddai hyn wedi'i gwblhau ac yn mynd o fannau.

Gofynnodd TJ a oedd unrhyw gysylltiad rhwng y Mesur Amaethyddol Newydd a Llwybr Arfordir Cymru Gyfan hy a oedd unrhyw gymhellion ariannol ar gael.

Nododd RR nad oedd dim mwy na'r hyn a ddyrannwyd o dan y fenter Llwybrau Byw, yn anffodus, lle'r oedd grantiau ar gael ar gyfer cynllun peilot Ein Llwybrau Byw ar gyfer creu coridorau bywyd gwyllt mewn rhai mannau. Roedd yn siomedig na ellid cyflwyno hyn o dan y trefniadau amaethyddol newydd a gynigiwyd gan LIC gan iddo fod yn fwyaf llwyddiannus.

Gofynnodd PW beth oedd ei gyllideb a beth oedd y rhaniad rhwng cyfalaf a refeniw.

Atebodd RR fod y grant oddeutu £170k y flwyddyn a oedd yn cwmpasu ei rôl a'r gwaith cynnal a chadw sydd ei angen ar gyfer rhan Gwynedd o'r llwybr. Cyfatebir hyn gan CG gyda swydd Wardeniaid arfordirol.

Mae cynnal a chadw yn ddrud ac yn cynnwys strimio a chlirio llystyfiant i gyfanswm o tua £40,000 y flwyddyn. Dyma gronfa ar wahân o arian i alluogi datblygu adrannau newydd. Fodd bynnag, pan fydd adrannau newydd yn cael eu hychwanegu at y rhwydwaith Hawliau Tramwy mae hyn wedyn yn ychwanegu at y gyllideb cynnal a chadw gyffredinol. Roedd problem hefyd gan fod llawer o'r dodrefn gwreiddiol (fel marcwyr clwydi a chyfeirbwyntiau) a osodwyd yn 2013 bellach angen eu hadnewyddu a fyddai'n golygu costau pellach.

Diolchodd EN i RR am ei ddiweddariad diddorol a nodwyd y gwerthfawrogi ei fod wedi mynychu.

7. Y wybodaeth ddiweddaraf am y Ddeddf Lles Anifeiliaid - Rob Taylor

Adroddodd PR yn anffodus nad oedd RT ar gael ar gyfer cyfarfod gyda'r nos ac anfonodd ymddiheuriadau. Byddai PR yn ceisio aildrefnu hyn pan fo'n gyfleus.

8. Strategaeth Hamdden Ddrafft PCE – Peter Rutherford

Adroddodd PR fod hwn bellach wedi mynd allan i ymgynghori arno, a'i fod wedi derbyn rhai sylwadau diddorol gan gyrff fel y BMC, CNC ac eraill. Ac roedd hefyd wedi derbyn rhai sylwadau diddorol gan yr Awdurdod a rhai aelodau unigol o'r Fforwm Mynediad Lleol. Roedd hon yn sicr yn ddogfen fwy modern a chyfoes a oedd yn cyd-fynd yn agos â Chynllun Rheoli Eryri cyhoeddedig ac roedd rhan olaf y ddogfen yn cynnwys y Datganiadau Gweithgarwch a oedd yn amlinellu ein safiad ar amrywiol weithgareddau a gynhaliwyd yn y PC.

Roedd yr Awdurdod hefyd wedi argymhell ein bod yn cynnwys Faniau Cysgu & Chartrefi Modur gan fod hwn yn ffurf ar 'adloniant goddefol' a dylid ei gydnabod felly. Yn dilyn trafodaeth gyda'r Awdurdod yr oeddent wedi argymhell cynnwys gwrsylla gwyllt. Roedd y wybodaeth flaenorol yn ymwneud â'r gweithgaredd hwn ar wefan y PC a oedd wedi'i dileu yn ystod Covid bellach wedi'i hadfer.

Roedd wedi dosbarthu hwn i aelodau'r Fforwm Mynediad Lleol a'u gwahodd i anfon unrhyw sylwadau yr hoffent eu gwneud. Roedd yr ymgynghoriad yn dod i ben yn y drydedd wythnos ym mis Rhagfyr, ond byddai'n ystyried unrhyw sylwadau pellach gan aelodau'r Fforwm Mynediad Lleol am gyfnod byr y tu hwnt i hynny.

Yn sicr, roedd gweithgareddau wedi newid ers sefydlu'r PC yn 1951 ac roedd yn bwysig cynnwys y rhain. Roedd hefyd yn bwysig (ac fel y crybwyllwyd yn flaenorol gan JG) y dylem bob amser anelu at yr opsiynau lleiaf cyfyngol lle bo modd. Roedd pob PC yn y DU wedi ymrwmo i hyn ac athroniaeth Milltiroedd Heb Gamfeydd. Mae enghreifftiau'n cynnwys disodli camfeydd hefo giatiau pan fo hynny'n bosibl - er o ystyried peth o'n tirwedd PC nid oedd hyn bob amser yn bosibl a dim ond mewn iseldiroedd gwastad y dylid ei ystyried. Roedd Gwasanaeth Wardeniaid Llyn Tegid ac ardal Y Bala wedi gweld llawer o gamfeydd yn cael eu tynnu a gatiâu wedi eu disodli trwy weithio mewn partneriaeth gyda CG a thirfeddianwyr ac roedd hyn yn ganmoladwy.

Crybwyllwyd y mater o ddigwyddiadau ac yn bendant y safiad yw y byddai'r PC ddim ond yn cefnogi digwyddiadau penodol pe gallai trefnwyr warantu bod eu *modus operandi* yn gadarn ac yn gynaliadwy. Ni fyddent yn cefnogi digwyddiadau pan fydd materion olynol wedi codi. Pwysleisiodd fod y rhan fwyaf o drefnwyr proffesiynol yn gwybod beth a ddisgwylir ganddynt ac na fyddent yn peryglu niwed i enw da - yn ei brofiad ef mae mwy o broblemau gyda digwyddiadau elusennol llai, ond rhaid i bob egwyddor fod yr un peth.

Gofynnodd EN a oedd y PC yn gwybod am achosion o gamymddwyn megis digwyddiadau ar dir mynediad a allai'r PC eu hatal rhag digwydd.

Dywedodd PR nad oedd gan y PC y pwerau hynny. Roedd y PC bob amser yn cyfeirio trefnwyr at dirfeddianwyr mewn achosion o'r fath a mater iddynt hwy oedd dod i gytundeb â thirfeddianwyr. Pe bai hyn yn digwydd ar dir mynediad heb ganiatâd byddai'r PC yn ymateb yn unol â hynny ac yn lleisio ein barn ac efallai na fyddai unrhyw gefnogaeth yn cael ei roi ar gyfer digwyddiadau o'r fath yn y dyfodol. Y ffordd ymlaen i gynnal digwyddiad llwyddiannus oedd sicrhau bod deialog ddigonol rhwng y partiön ymhell ymlaen llaw hyd bodddhad pawb. Dyma mae'r PC yn ei annog.

Roedd EN yn dal i fod yn ansicr beth allai'r PC ei wneud mewn achosion o'r fath.

Dyweddodd PR pe bai tîrfeddiannwr yn mynnu bod pobl megis gyda digwyddiadau i adael y tir mynediad hwnnw, yna gallent hwy (y tîrfeddiannwr) eu gwahardd am gyfnod o 24 awr ac fel gweithgaredd masnachol nid oedd ganddynt hawl i fod yno heb ganiatâd ymlaen llaw. Yn y gorffennol roedd y PC wedi trafod achosion o'r fath gyda'r trefnwyr i sicrhau arfer da ond yn ffodus bu anawsterau o'r fath yn brin.

Ychwanegodd TJ fod rheoli'r materion hyn yn cael ei wneud yn anos pan nad y PC oedd y tîrfeddiannwr, a'i bod yn llawer haws i eraill fel CNC neu YG fel tîrfeddiannwr. Nid yw'r PC yn rheoli nac yn trwyddedu gweithgareddau o'r fath.

Gofynnodd PW a fyddai angen iddo gael unrhyw fath o drwydded pe bai'n drefnydd digwyddiad. Gofynnodd hefyd pa wybodaeth oedd ar gael i'r PC ymlaen llaw.

Atebodd PR nad oedd angen trwydded, fodd bynnag, os oeddent ar dir rhywun arall megis tîrfeddiannwr neu CNC (coedwigaeth yn gyffredinol) neu'r Ymddiriedolaeth Genedlaethol yna bydd angen caniatâd. Nid oedd angen caniatâd ar gyfer defnyddio Hawliau Tramwy Cyhoeddus. Mae'r holl ddiwyddiadau mawr yn cael eu trafod gan Grŵp Ymgynghorol Diogelwch Gwynedd (SAG) sy'n cynnwys Heddlu Gogledd Cymru, gwasanaethau Tân ac Ambiwlans, Priffyrdd, a sectorau eraill o CG megis Trwyddedu pan fo angen. Fel rheol, dim ond ar gyfer stondinau sefydlog y mae angen trwyddedu'r rhain lle mae pryderon diogelwch megis nwy neu allfeydd bwyd ffres. Os oes unrhyw rai wedi'u cynllunio o fewn y PC yna bydd y PC yn mynychu.

Ychwanegodd TJ fod mynediad i ddŵr yn dod yn broblematic gan fod diffyg deddfwriaeth a'r galw gan y cyhoedd yn cynyddu. Roedd hyd yn oed safleoedd amgylcheddol bwysig fel Cwm Idwal yn cael eu defnyddio ac mae rheoli'r safle pwysig hwn sydd â llawer o ddynodiadau (ACA, Ramsar, SoDdGA, ACA a GNG) wedyn yn dod yn broblemus. Mae hefyd yn tynnu sylw at faterion eraill megis iechyd a diogelwch a bioddiogelwch a gwaith ychwanegol i staff.

PW fod y gweithgareddau hyn yn sicr ar gynnydd a bod y cyhoedd yn cymryd yn anghywir fod hyn yn hawl.

Gofynnodd EN sut y gellid rheoli hynny ac a oes gan y PC bwerau.

Dyweddodd TJ y byddai gorfodi'n anodd gan nad yw'r bwerau hynny yn nwylo'r PC, byddent yn gorwedd gyda chyrrff eraill megis CNC. O ran dŵr mewndirol dim ond gwaethygu'r broblem hon y gwnaeth y byrddau chwyddadwy newydd, a oedd yn symudol iawn.

Soniodd DJ fod bioddiogelwch yn broblem a sut oedd y PC yn mynd i'r afael â hyn gyda'r mynediad cyfyngedig oedd ganddynt yn nodweddiadol ar ran uchaf Conwy.

Dyweddodd PR fod DJ wedi codi mater pwysig, a bod angen i'r PC sicrhau bod y wybodaeth bioddiogelwch ar gael yn hawdd ar y wefan. Roedd gwybodaeth ar y safle mewn mannau fel Llyn Tegid, ond nid oedd hyn yn ddigon. Byddai'n adrodd yn ôl i aelodau'r Fforwm Mynediad Lleol ar hyn yn yr haf.

Soniodd JG fod mynediad cadair olwyn ar Lyn Padarn, ond ei bod yn anodd mynd i mewn ac allan oddi ar y pontŵn.

Awgrymodd PR fod rhywun yn trafod hyn gyda thîm Parc Padarn er mwyn ystyried hyn.

Soniodd MJ ei bod yn bwysig cofio nad oedd llawer o bobl sy'n cyrchu defnyddwyr dŵr mewndirol yn perthyn i unrhyw grwpiau trefniadol megis Canŵ Cymru neu gyrff llywodraethu eraill lle'r oedd modd dod o hyd i'r wybodaeth hon yn hawdd. Yr her oedd cyfleu'r negeseuon hynny fel diogelwch dŵr, bioddiogelwch allan i'r gymuned ddefnyddwyr ehangach.

Ychwanegodd TJ y gallai pobl o bosibl badlo yn Nyfroedd Lloegr yn y bore a bod yng Nghymru yn y prynhawn heb ystyried bioddiogelwch a bod symud o le i le yn broblemus o ran amddiffyniad yn enwedig rhag llawer o fathau o rywogaethau ymledol posibl.

Dywedodd MJ fod byrddau padlo chwyddadwy mor gludadwy a phecyndwy fel ei fod ond yn ychwanegu at y mater hwn.

Ychwanegodd PR fod mynediad at ddŵr yn cael ei grybwyll yn y strategaeth, ond roedd yn bwysig nodi nad oedd hawl mynediad statudol i ddŵr mewndirol yng Nghymru na Lloegr ar hyn o bryd. Roedd y PC wedi cynorthwyo i hwyluso mynediad ar ran uchaf Conwy i badlwyr ac wedi gweithio ar y cyd ar arwyddion lefel dŵr addas gyda'r Ymddiriedolaeth Genedlaethol ar ganol Glaslyn, y ddau yn gweithio'n gymharol dda. Roedd y diffyg deddfwriaeth yn broblematic, ond roedd wedi ysgrifennu yn y strategaeth y dylai'r PC fod yn barod pe byddem yn cael ein goddiweddyd gan newidiadau deddfwriaethol. Y gobaith oedd y gallai eu model Conwy uchaf gael ei addasu gan Lywodraeth Cymru fel ffordd bosibl ymlaen ar gyfer padlo.

Roeddent hefyd wedi ychwanegu canolfannau addysgol, ac roedd llawer wedi cau ond roedd y rhai sy'n dal i weithredu yn dod yn fwy masnachol o lawer ond roedd yn bwysig i'r PC gynnal cysylltiadau â'r sector hwn. Roedd y sector gyrru oddi ar y ffordd hefyd wedi'i ychwanegu.

Gofynnodd JG a oedd ogofa wedi'i gynnwys yn y ddogfen hon.

Dywedodd PR nad oedd wedi'i gynnwys gan fod y gweithgaredd hwn yn cael ei wneud drwy drefniadau mynediad preifat. Amcangyfrifodd rhai fod tua 5000 - 6000 o bobl yn cymryd rhan yn flynyddol. Nid oedd hwn yn weithgaredd hamdden prif ffrwd ac nid oedd yn hygyrch i'r cyhoedd – roedd y defnydd mwyaf ohono trwy Ganolfannau Addysgol neu grwpiau preifat wedi'u trefnu. Ond pe bai barn arall yna byddai PR yn eu hystyried.

Unwaith y byddai fersiwn derfynol y Strategaeth wedi'i chwblhau, byddai'n dod â hyn yn ôl i'r Fforymau Mynediad Lleol.

Gofynnodd MJ a oedd y rhestr ymgynghori yn cynnwys yr holl randdeiliaid yn y maes hwn.

Dywedodd PR fod yna restr gynhwysfawr a oedd yn cynnwys sefydliadau megis CNC, Cymdeithas Eryri, Cynghorau Cymuned Lleol, Cymdeithas Ceffylau Prydain, y BMC, a'r awdurdodau lleol, y Fforymau Mynediad Lleol ac eraill.

9. Rôl y fforwm mynediad – Peter Rutherford

Dosbarthodd PR Nodiadau Canllaw 2 y FfMLI⁴- Rôl, dyletswyddau a swyddogaethau Fforymau Mynediad Lleol. eglurwyd bod y Fforymau Mynediad Lleol yn gyrff statudol a'u rôl sylfaenol oedd cynghori'r Awdurdod a'i swyddogion ar unrhyw faterion mynediad penodol a oedd yn cael eu trafod.

Mae Deddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy (CGaHT) 2000 (Cymru) a rheoliadau dilynol a gyhoeddwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ar y pryd yn gosod dyletswydd statudol ar awdurdodau lleol, Parciau Cenedlaethol, Cyngor Cefn Gwlad Cymru ar y pryd a Chomisiwn Coedwigaeth Cymru (y ddau bellach). dan nawdd Cyfoeth Naturiol Cymru) i gyfeirio rhai materion (mynediad) at y Fforymau Mynediad Lleol.

Gall busnes gynnwys is-ddeddfau sy'n ymwneud â thir mynediad, Wardeinio tir mynediad, cyfyngiadau ac eithriadau hirdymor⁵, Cynlluniau Gwella Hawliau Tramwy (fel y'u lluniwyd gan awdurdodau lleol), mapio tir mynediad, a chyfranogiad ar gyfer blaenoriaethau strategol ar gyfer Hawliau Tramwy Cyhoeddus a rhwydweithiau beicio.

Mae gan y PC ddau Fforwm Mynediad Lleol - ar gyfer gogledd a de'r PC.

Felly roedd eu rôl yn bwysig i'r Awdurdod, ac roeddent wedi cynghori PR a Swyddogion eraill ar faterion mynediad anodd ar sawl achlysur.

Er gwybodaeth eglurodd PR nad y PC oedd yr awdurdod priffyrdd statudol o ran Hawliau Tramwy Cyhoeddus o fewn y PC. Mae'r dyletswyddau hyn gyda Chynghorau Conwy a Gwynedd. Fodd bynnag, mae gan y PC Gytundeb Lefel Gwasanaeth (CLG) ffurfiol gyda Chyngor Conwy i wneud gwaith cynnal a chadw sylfaenol ar y HTC hynny sydd o fewn ardal PC Conwy, sef cyfanswm o tua 560km. Nid oes gan y PC gytundeb o'r fath gyda Gwynedd ond mae cryn dipyn o gydweithio, ac mae'r PC yn cymryd cyfrifoldeb am ei holl lwybrau a hyrwyddir ac ucheldir a llawer iawn o'r rhwydwaith yn Llyn Tegid a'r cyffiniau. Fodd bynnag, roeddent yn gweithio i lunio rhyw fath o Femorandwm Cyd-ddealltwriaeth gyda GC i ffurfioli hyn. Roedd hyn hefyd yn gofyn am ewyllys da a chydweithrediad y tîrfeddiannwyr yr oedd llawer ohonynt wedi bod o gymorth mawr.

Soniodd TJ fod mapiau mynediad CGHT yn cael eu hadolygu. A gofynnodd a oedd hon yn broses barhaus o hyd.

Dywedodd PR fod adolygiad wedi bod yn 2013 ac y dylai'r nesaf fod wedi bod eleni - 2023 ond roedd LIC wedi penderfynu ymestyn y cyfnod hwn i 2029. Roedd hyn yn gwneud y sefyllfa'n anodd pe bai newidiadau'n digwydd trwy gysegriadau gwirfoddol y dylid eu hychwanegu at y mapiau. Roedd yn debygol y gallai rhyw fath o ddeddfwriaeth (sylfaenol) ddod i'r amlwg yn y cyfamser. Roeddent hefyd wedi cwestiynu'r angen am unrhyw adolygiadau mapio pellach gan fod newidiadau mawr yn annhebygol. Yn ddelfrydol, dylid gwneud ceisiadau am ychwanegiadau neu ddiyniadau bach drwy'r Fforymau Mynediad Lleol fesul achos.

Cynhyrchwyd y nodiadau canllaw gwreiddiol hyn gan Gyngor Cefn Gwlad Cymru (CCGC) ar y pryd yn 2002 ar ran Llywodraeth Cynulliad Cymru. Nid yw CNC wedi diwygio hyn hyd yma. Rhaid i unrhyw gais am Gyfyngiadau a Gwaharddiadau o fewn tir mynediad CGHT dros 6 mis ddod i'r Fforwm Mynediad Lleol perthnasol i'w gymeradwyo.

Dyweddodd PW y gallai'r FfMLL, yn ôl y nodiadau canllaw, drafod is-ddeddfau arfaethedig pe bai angen.

Gwnaeth EN y pwynt ei fod wedi dweud mewn gwirionedd fod y Fforymau Mynediad Lleol yn ymgynghoriadol ar gyfer materion o'r fath. Ychwanegodd y dylai asiantaethau eraill ymgynghori â'r Fforymau Mynediad Lleol ynghylch llwybrau beicio ac ni fu unrhyw wybodaeth flaenorol na chyflwyniadau hyd yn ddiweddar yn nodweddiadol am Traws Eryri pan ddylai llawer iawn mwy o wybodaeth fod wedi'i roi ymhell ymlaen llaw. Ni chafwyd unrhyw wybodaeth yn arbennig gan CNC am y llwybr hwn ond yr hyn yr oedd PR wedi'i drefnu gan Cycling UK.

Ychwanegodd TJ er ein bod ni i gyd yn gefnogol ar y cyfan i'r fenter hon y dylai hyn fod wedi'i wneud yn wahanol ac roedd ei wybodaeth gyntaf o hyn o Gylchlythyr CNC ac nid o unrhyw ymgynghoriad.

Ychwanegodd PW nad ymgynghoriad oedd hwn ond dim ond diweddariad ar eu cynnydd.

Cytunodd PR â hyn, ac roedd lansiad y llwybr yn ymddangos yn fath o `fait accompli` a lle'r oedd nifer o anghysondebau yr oedd angen rhoi sylw iddynt fel y trafodwyd yn flaenorol.

Argymhellodd EN fod aelodau'n amsugno cynnwys y papur ac os oedd ganddynt unrhyw ymholiadau yna gallent ddychwelyd i'r Fforwm Mynediad Lleol i'w drafod ymhellach.

Cytunwyd.

10. Newidiadau arfaethedig i ddau Hawl Tramwy Cyhoeddus – Peter Rutherford

Eglurodd PR fod hyn yn ymwneud â newidiadau arfaethedig i ddau Hawl Tramwy Cyhoeddus. Dangosodd fapiau o'r ardaloedd dan sylw.

i) Llwybr Troed 5b Beddgelert – y llwybr hwn yn arwain o Lôn Gwyrfaï ac ymlaen i Foel Hebog. Roedd yn dod i ben ger clogwyn heb unrhyw dramwyfa ymlaen a diogel i'r copa. Credwyd y dylid symud hwn i'r llinell a ddefnyddir ar y ddaear, sy'n fwy diogel. Byddai hyn yn gofyn am ymgynghori â thirfeddianwyr, ond roedd yn hyderus y gellid dod i gytundeb.

Soniodd PR mai mater i CG oedd pa broses gyfreithiol a ddefnyddiwyd ganddynt ar gyfer hyn.

Cadarnhaodd GLE wrth feddwl amdano i ddechrau, roedd yn tueddu i feddwl y gellid cyflawni trwy ddargyfeiriad.

Gofynnodd PW pe bai'r llwybr yn cael ei ddargyfeirio yna beth fyddai statws y llinell wreiddiol.

Atebodd GLE na fyddai'r llinell yn bodoli mwyach ac y byddai'n cael ei throsglwyddo i'r llinell newydd.

Cytunodd yr Aelodau gan mai mater lechyd a Diogelwch oedd hwn yn bennaf, y dylid ei symud.

ii) Llwybr Troed Beddgelert 21n – Roedd hwn yn agos at orsaf bwer hydro Nant Gwynant/Cwm Dyli. Roedd angen adliniad syml i gyd-fynd â'r llinell ar y ddaear. Roedd y tiffeddiannwr hefyd wedi gofyn am hyn.

Roedd PR wedi trafod y materion hyn gyda CG, ac roedden nhw am ein helpu gyda'r newidiadau hyn. Fodd bynnag, roedd ganddynt ôl-groniad sylweddol, ond roedd yn obeithiol y gellid ymdrin â hwy yn y dyfodol agos.

Ychwanegodd GLE fod un o'u Swyddogion Hawliau Tramwy wedi bod allan i weld y llwybrau hyn.

11. Diweddariad Warden Adran y Gogledd – Simon Roberts

Adroddodd SR y canlynol:

Roedd y Wardeniaid yng ngogledd y PC (AP & ID) wedi defnyddio eu dyraniadau cyllid ar waith a wnaed amrywiol o dan Gytundeb Lefel Gwasanaeth Conwy yn yr ardal honno. Roedd y gwaith yn cynnwys draenio, ffensio a gosod dodrefn newydd ar wahanol lwybrau. Roeddent hefyd wedi bod yn cynorthwyo gyda rhywfaint o waith ar brosiect CTL y Carneddau.

Yn dilyn y stormydd diweddar mae gwaith hefyd wedi'i gynllunio ar gyfer gwaith cynnal a chadw yn ardal Capel Curig.

Roedd gwaith arall yn cynnwys:

Alan Pritchard

- Llwybr Gogledd Cymru - arwyddion newydd ac arolwg wedi'i wneud i asesu unrhyw waith cynnal a chadw.
- Carneddau - edrych i mewn i'r posibilrwydd o osod grid gwartheg yng Nghwm Eigiau. Mae hyn angen trafodaeth gyda Phrifyrdd Conwy.
- Bwlch y Ddeufaen – mae angen gwaith draenio amrywiol ar rai rhannau gan contractwyr
- Capel Curig – timau i wneud gwaith trwsio yn dilyn y stormydd diweddar
- Mynydd Conwy – gosod giât fetel bwrpasol 8` newydd
- Moel Berfedd – codi ffens newydd a bydd camfeydd cyfatebol yn dilyn.

Ioan Davies

- Gwaith llwybrau troed yn ardal Bro Garmon gan gynnwys clirio llyisiau.
- Llwybrau Trefriw – giât newydd wedi ei gosod ger y fynwent ar gais y Gymuned
Edrych i mewn i'r posibilrwydd o'u cynorthwyo a gosod cyfeirbwyntiau newydd ar eu llwybrau a hyrwyddir.
- Angen rhywfaint o waith arwyneb ar lwybr cyswllt Llwybr Cowlyd/Eigiau – gwaith paratoi ar y gweill.
- Llyn Geirionydd – mae adroddiadau gan y gweithgor ar y cyd (Crafnant/Geirionydd) yn dangos bod materion wedi tawelu dros y tymor diwethaf.
- Ty Newydd, Penmachno giât newydd wedi'i gosod yn yr ardal honno ar lwybr a oedd wedi'i gau o'r blaen.
- Benar, Penmachno - gosod camfa newydd ar ffin CNC.

- Gwaith coedwigaeth yn mynd rhagddo i ddelio â gwywiad yr onnen yn arbennig a choed chwythwyd gan wynt.

Alun Gethin Jones

- Lôn Gwyrfaï – 7 giât newydd i'w gosod ar ei hyd
- Cwm Dyli - giât newydd wedi'i gosod yn daclus ar gyfer yr orsaf bŵer a chamfa newydd ym Mhen y Gwryd.
- Rhoddwyd cymorth i brosiect Gardd Beddgelert ar gyfer gwaith llwybrau a threfnu arolwg ecolegol.
- Cwm Marchnad – Rhyd Ddu. Rhyw 400m o ddraenio a gwelliannau i'r wyneb i'r llwybr ceffyl hwn sy'n cysylltu Rhyd Ddu â Chwm Pennant heibio Llyn Llywelyn.
- Llwybr Cwellyn – gwaith draenio, ac atgyweiriadau ar y bont gan y tîm.
- Mae gatiâu newydd wedi'u cynllunio ar gyfer Cwm Pennant ar ochr y llwybr ceffyl hwn.
- Bwlch y Moch, Yr Wyddfa – wal gorgyffwrdd newydd wedi'i chynllunio (fel y cytunwyd yn flaenorol) ond mae'r fanyleb yn cael ei hystyried ar hyn o bryd.

Ffion Warner

- Gwaith gwella gatiâu amrywiol yn ardal Nantmor yn parhau.
- Symud camfeydd a gosod giât newydd yn ardal Planwedd – Rhyd Ddu

Gwaith cyffredinol

- Gwaith cynnal a chadw wedi'i wneud ar HTC 09 a 10 Maentwrog, a gwelliannau i ddodrefn yn ardal Craig y Gesail a HTC 46 Dolbenmaen.
- Contractwr yn gweithio yng Nghwm Pennant ar gyfer gwelliannau dodrefn amrywiol
- Amodau Dan Draed – Adrodd am Gyflwr y Tir. Penodwyd contactor i wneud y gwaith hwn er mwyn galluogi i'r wybodaeth hon gael ei chario ar y wefan - YrWyddfa.Live
- Gosod arwyddion gwell rhwng Pen Y Pass a Phen Y Gwryd i leihau ymhellach nifer y bobl sy'n defnyddio'r ffordd.

Materion eraill.

- Roedd llythyrau perchnogion tir ynghylch perchnogaeth dodrefn ar HTC wedi'u cymeradwyo gan GC ac mae'n dal i aros am sylwadau gan CBSC.
- Gwaith ar Rhif 3 Abergwyngregyn dan ystyriaeth ar gyfer gwelliannau i'r wyneb a gatiâu newydd i gynorthwyo CG.

Wardeiniaid Gwirfoddol – daeth y tymor i ben ar Dachwedd 23

- Mynychodd cyfanswm o 35 o wirfoddolwyr dros benwythnosau, sef 308 'diwrnod person' ac 16 diwrnod yn gwasanaethu'r fan dehongli/gwybodaeth a chyfanswm o 94 yn ystod dyddiau'r tymor ar y safle.
- 2000 o oriau o wirfoddoli ar Yr Wyddfa (canmoladwy iawn)
- Wedi cynnig cyngor i dros 4000 o bobl
- Wedi casglu 600 bag o sbwriel – yn anffodus, y nifer uchaf erioed.

Soniodd PR fod gwirfoddolwyr Caru Eryri wedi casglu 600kg ychwanegol o sbwriel dros y tymor oedd yn arwyddocaol (ac yn anffodus).

O ran y wal ym Mwlch Y Moch. Atgoffodd yr aelodau fod ymweliad safle wedi'i gynnal gydag aelodau enwebedig y Fforwm Mynediad Lleol cyn Covid, a'u bod wedi dewis y dull un wal fel parhad o'r strwythur presennol. Ond byddai'n gorgyffwrdd ychydig a lle byddai'n rhaid i bobl wneud penderfyniad ymwybodol i droi rownd i gael mynediad at agwedd Crib Coch yn hytrach na 'dilyn ymlaen' yn ddall gan feddwl eu bod yn anelu am y copa. Gobeithio os gellir trefnu lifftiau heli y bydd yn cael ei wneud eleni.

Gofynnodd MJ a fyddai'n werth rhoi rhywfaint o wybodaeth ar 'North Wales live' i ofyn i bobl dynnu sylw at y mater hwn yn benodol.

Dywedodd PR y gallai hyn fod yn ddilys a byddai hyn yn ddefnyddiol. Roedd piler sylweddol yn y fan honno yn dynodi'r llwybr ar hyd llwybr PyG i'r copa. Felly roedd yn fater anodd. Roedd arwyddion newydd a osodwyd ar y wal yn ddiweddar eisoes wedi'u fandaleiddio. Roedd llawer o arwyddion a roddwyd yn eu lle yn ystod y blynyddoedd blaenorol gan y Gwasanaeth Wardeiniaid wedi dioddef yr un dynged ac yn ei farn ef roedd hyn yn hynod anghyfrifol a pheryglus.

Ychwanegodd TJ fod disgwyl arwyddion ar unrhyw brif lwybr yn Ewrop ar gyffyrdd fel hyn. Roedd yn anffodus bod y meddylfryd 'popeth yn bur' hwn wedi parhau pan allai beryglu bywydau.

Gofynnodd PW a fyddai'n ddoeth gosod mwy o finiau.

Soniodd PR fod biniau yn dod yn fagnetau i bobl yn fuan ac yna maent yn cronni sbwriel ychwanegol ac mae'r sefyllfa yn mynd y tu hwnt i reolaeth. Roedd yr holl finiau yn y gilfan pasio wedi'u symud am y rheswm hwn.

Cadarnhaodd SR mai cyfrifoldeb y Wardeniaid yn aml yw clirio pan fydd cronniadau'n digwydd. Fel arbrawf roedd y biniau ym maes parcio Cwellyn wedi'u tynnu ymaith i weld beth fyddai'r canlyniad. Roedd yr arwyddion a oedd yn cydfynd yn gofyn i bobl gymryd cyfrifoldeb a mynd ag ef adref. Ond mae rhywfaint o sbwriel yn ymddangos.

Soniodd TJ fod hyn yn broblem mewn sawl maes gan gynnwys Moel Famau.

Dywedodd EN fod hynny'n broblem barhaus a gwelodd hyn ei hun ym maes parcio'r Crimea (PC) yn ddiweddar.

Diolchodd i SR am ddiweddarau'r aelodau a'i adroddiad.

12. Eitemau Agenda a Argymhellir ar gyfer y cyfarfod nesaf

- i) Strategaeth Hamdden
- 2) Rob Taylor – diweddiariad ar y Ddeddf Lles Anifeiliaid os yw ar gael.
- 3) Ymgynghoriad diwygiedig ar y Bil Amaeth (ffactorau mynediad yn unig)
- 4) Manylion cyngor ar ddronau.

13. Unrhyw Fater Arall

i) Gofynnodd DF beth oedd y darn yn Nant Gwynant a'r llinellau melyn dwbl. Yn yr hanner tymor diwethaf roedd yn anhrefnus unwaith eto.

Argymhellodd PR ein bod yn gofyn i Angela Jones (PCE) am y wybodaeth ddiweddaraf, a byddai'n holi a oedd ar gael.

ii) Gofynnodd MJ beth oedd y sefyllfa o ran cerbyd hygyrch Trampyr y PC.

Dywedodd PR fod gan y PC ddau beiriant. Lleolir un yn ne'r Parc Cenedlaethol ac fe'i defnyddir yn aml ar Lwybr y Fawddach a'r llall, sydd wedi'i leoli ar Faes Gwersylla'r Goedwig ym Meddgelert, a ddefnyddir amlaf ar Lôn Gwyrfa. Mae'r Trampers hyn yn arbennig o ddefnyddiol i ddiodefwyr strôc gan fod y llyw yn hawdd eu gwrthdroi o un ochr i'r llall. Roedd hefyd yn bwysig ystyried bod y Trampers yr un mor bwysig i ofalwyr gan eu bod yn caniatáu iddynt gael seibiant rhesymol tra'u bod allan gyda'u partner gan na fyddai angen gwthio na thynnu fel y byddai angen gyda chadair olwyn. Roedd llawer wedi adrodd bod hyn yn caniatáu iddynt `gymryd seibiant` o bob math.

Mae costau cynnal a chadw ar gyfer y rhain yn cynyddu ac er nad oedd trefn codi tâl ar waith efallai y bydd yn rhaid i ni ystyried codi tâl cyfyngedig y gellid ei ddyrannu wedyn i'w cyllideb cynnal a chadw.

Roedd gan y PC hefyd gerbyd pedair olwyn sy'n apelio at bobl iau, ond roedd angen atgyweirio hyn ar ôl i rywun ei fandaleiddio.

Roedd gan y Trampers batri yn para'n dda sy'n ei alluogi i fynd ar hyd Lôn Gwyrfa, Cwellyn draw i'r Llanberis trwy Faescwm a Phen y Pass i Lyn Llydaw ac yn ôl.

Roedd y gyfres newydd o fideos y mae'r PC wedi'u cynhyrchu⁶ yn galluogi defnyddwyr anabl a llai abl i benderfynu drostynt eu hunain beth y gallent ei gyflawni yn hytrach na bod y PC yn rhagnodol.

Roedd yn ddiolchgar iawn i JG ac eraill am eu dyfalbarhad yn ein cynorthwyo fel peilotiaid prawf ar gyfer llawer o'r llwybrau hyn.

iii) Dywedodd PR y teimlwyd bod cynnal 4 cyfarfod o'r Fforwm Mynediad Lleol y flwyddyn ar gyfer y ddau Fforwm Mynediad Lleol yn dipyn o faich gweinyddol ac roedd wedi rhoi'r syniad gerbron y Tîm Rheoli a Chadeiryddion y Fforymau Mynediad Lleol y byddai'n bosibl lleihau hyn i lawr i 3 yr un. Byddai hyn yn rhoi mwy o amser iddo baratoi cofnodion a'r papurau.

Ni fyddai'n effeithio ar unrhyw is-grwpiau cyfunol y gallai fod eu hangen o bryd i'w gilydd ar gyfer ymgynghoriadau pan fo angen. Roedd cael 3 yn dal i fod o fewn rheoliadau'r Fforwm Mynediad Lleol a oedd yn gofyn am o leiaf 4. Roedd hyn yn golygu cynnal cyfarfodydd bob 4 mis yn lle 3. Roedd yn dymuno clywed barn yr aelodau.

Argymhellodd EN ein bod yn ystyried Chwefror, Mehefin, a Hydref.

⁶Mae'r Parc Cenedlaethol wedi cynhyrchu cyfres o fideos 2 funud byr sy'n dangos y llwybrau hygyrch amrywiol sydd ar gael gan ddefnyddio Trampers neu gerbydau batri anabl/llai abl. Enghraifft Mawddach - [Llwybr Mawddach](#) | [Teithiau Cerdded a Llwybrau Parc Cenedlaethol Eryri \(llyw cymru \)](#)

Yn dilyn trafodaeth, cytunodd yr aelodau

Diolchodd EN i'r holl aelodau a Swyddogion am eu presenoldeb a'u cyfraniadau priodol heno.

12. Dyddiad y cyfarfod nesaf – 12 Chwefror 2024

Manylion cyswllt yr Ysgrifennydd
Peter.Rutherford@eryri.llyw.cymru
07900267538